

LAURBERG & GAD FOT. 1918

FOTOTYPI PACT & CRONES EFTF.

Pinnis Jonsson

Finnur Jónsson.

29. Maj 1858—30. Marts 1934.

Tale i Videnskabernes Selskab den 18. Januar 1935.

Af **Johs. Brøndum-Nielsen.**

*Jeg vil slaa Fornægteren.
Jeg vil bekræfte de Raske
i Retten til Riget.*

Disse Linier fra en af Johannes V. Jensens Ungdomsbøger kunde være Devise i Finnur Jónssons Vaabenskjold. Han hørte ikke til Fornægterne, var udpræget positiv — Positivist, urokkeligt rodfæstet den Jordbund, som 70'ernes »Gennembrud« hayde beredt. Og Raskhed var hos ham et iøjnefaldende Karaktertræk, der fulgte ham ind i Døden.

Man kunde lige til den Paaskeuge, der blev hans sidste, daglig møde ham inde i Latinerkvarteret: en rask og kraftig Mand med et Par nærsynede, men rappe Øjne bag Lorgnetten og med den hvide Haarkrone skinnende frem under Hatten, i rask Tempo paa Vej til Universitetsbiblioteket. En gammel Militær, vilde man muligvis tænke — det friske Blod og Morgengymnastikken gav den gamle Professor emeritus en militærisk Rankhed, Friskhed og Førlighed i Kroppen. Efter en hurtig Avislæsning — til en Kop Kaffe — inde paa Professorernes Frokoststue var han paa Vej til det Arbejde, der var ham en daglig Fornødenhed. Han forsvinder ind ad Universitetsbibliotekets Dør i Fiolstæde, og et Øjeblik efter sidder han paa sin faste Plads i den Arnamagnæanske Haandskriftsamling: den gamle islandske Lærde omgiven af

Islands Fortid, af svundne Aarhundreders Liv, overleveret — i Historiens og Digtingens Form — af den gamle Tids skriftkyndige og bogkære Islænderne. Her var hans Verden — et halvt Aarhundrede igennem. Her hørte han hjemme, en gammel lærd Klosterbroder mellem Pergamethaandskrifter, de Kulturskatte, med hvilke han var mere fortrolig end nogen anden.

Som Islænder havde Finnur Jónsson fra Barndommen af Udviklings- og Vækstvilkaar, der paa en væsentlig og bestemmende Maade afveg fra en almindelig dansk Videnskabsmands. Ikke blot hans Karakter, men hans intellektuelle Anlæg og Interesser havde heraf modtaget et afgørende Særpræg. Hans Livsbane følger uden Spring eller Brud en skarpt tegnet Linie og minder i sin skæbnebestemte Fasthed om de islandske Sagaskikkelsers Livsløb, dog uden at have den for saa mange af disse karakteristiske Dramatik i sin Udgang. Det er — ogsaa efter dansk Opfattelse — naturligt, at han har kaldt sin endnu utrykte Autobiografi — skreven i Oslo 1923 og paa Voss 1925 — »Finnur Jónssons Saga«.

Den 29. Maj 1858 fødtes Finnur Jónsson paa Islands Nordland, i Akureyri inderst i Øfjorden, »Islands skønneste Fjord, som Digteren Mattías Jókkumsson har besunget saa smukt«. Forældrene var Smaakaarsfolk, men med indre Egenskaber og Interesser, der gør det forstaaeligt, at deres ene Søn naaede op til en Ministerstilling, den anden som 30-aarig blev Professor ved Københavns Universitet. Faderen Jón Borgfirðingur (født paa Hvanneyri i Borgarfjorden) var hele sit Liv en bogligt interesseret Mand, med en uslukkelig Lyst til at studere, lære, have med Bøger at gøre. Da et Forsøg paa at komme paa Latinskolen mislykkedes, lærte han sig Bogbinderfaget og nedsatte sig i Akureyri, rejste

om Sommeren rundt og solgte Bøger og fik saaledes Lejlighed til at se hele Landet, som han elskede. En velfyldt Bogreol var i Hjemmet hans Stolthed og Glæde, og Bøgerne stod der ikke omsonst. Da Virksomheden imidlertid gik trangt, søgte han en Stilling som Politibetjent i Reykjavík, hvortil Familien da flyttede midt i Treserne. Her fik han tillige bedre Mulighed for at pleje sine litterære Interesser; han tjente bl. a. lidt ved, opmuntret af den islandske Politiker og Videnskabsmand Jón Sigurðsson, at udarbejde et stort islandsk Forfatterleksikon. Om hans ejendommelige islandske Sprog og Stilsans taler det af Sønnen berettede Træk, at han nærmest gik i Kirke for Prædikenens Skyld og da vurderede denne efter dens Disposition og Præstens Veltalenhed.

Moderen, Anna Guðrún Eiríksdóttir, var en fattig Bondepige fra Nordlandet; hun var — som Sønnen med Varme siger — en sjælden Kvinde: utrættelig i sit Arbejde i Hjemmet, »fuldblods Rationalist«, men med sine Særmeninger gemte for alle undtagen for Sønnen, der var Hjertebarn. Uden selv at have faaet nogen Uddannelse paatog hun sig privat at undervise Smaabørn i Læsning (efter det ny Testamente) og blev en søgt Vejleder for større Børn, der havde svært ved at tilegne sig de til Konfirmationen nødvendige Kundskaber; hun sad da med sit Strikke- eller Lappearbejde, mens hun indterpede de Katekismuskæddomme, hvorom hun selv forbeholdt sig sine private Meninger.

I dette Hjem voksede Finnur Jónsson op, først paa Nordlandet, senere i Reykjavík. Aandelig Arv har han taget efter begge Forældrene. Han siger selv i sin Saga, at han aldrig har været hjemsoøgt af Drømme og trods sin Slægtsfølelse ikke kendte til Hjemve; det irrationelle har aldrig ført ham ud paa sit urolige Hav. Han elskede Friluftstil-

værelsen paa Landet — Byer blev ham hele hans Liv en fremmed Verden, nødvendig, men ukær; han var som Sagaens Ynglinge en Ven af Brydelege (*glímur*) og Heste. Men som Faderen var han tidlig Bogmand. Det lille hjemlige Bibliotek (Sagaudgaver o. l.) stillede hans første Trang; men i øvrigt læste han alt, hvad han kunde faa fat paa, først og fremmest Sagaerne, hvis Skjaldevers det var ham en særlig Tilfredsstillelse at forsøge at gennemtrænge. Til de islandske Rimer (*rímur*) havde han planlagt en Ordbog, som dog snart maatte opgives (den kom først et godt halvt Aarhundrede senere). Naar Finnur Jónsson i sin Saga yderligere meddeler, at han ogsaa allerede i sin Skoletid forfattede en udførlig Kommentar til Snorres Háttatal og skolede sig som Haandskriftlæser (ved Hjælp af Sagaudgavernes Haandskriftsprøver), forstaar man, at han paa sig selv applicerer Ordsproget »snemma beygist krókurinn til þess sem verða vill«.

Efter Skoletiden i Reykjavík fulgte Studietiden i København med Eksamen i klassisk Filologi (og Oldnordisk) som Maal. Madvig og Gertz blev hans Læremestre i videnskabelig Metode og Konráð Gíslason den Universitetslærer, ved hvis Forelæsninger han mest følte sig hjemme (Gíslasons Tolkning af de islandske Skjaldekvad »var baaren af den fineste Forstaaelse af Skjaldenes Sprog og Aand; da først gik det op for mig, hvad Skjaldedigtningen er«). Discipelforholdet til Wimmer tilhører derimod Tiden efter Embedseksamen.

Allerede som Student fik Finnur Jónsson overdraget et selvstændigt filologisk Arbejde, idet han i 1881 udgav Reykdæla saga og Valla-Ljóts saga som Bd. II af Íslenzkar forn-sögur (ved hvis første Bind han havde været Guðmundur Þorlákssons Medhjælper). Til Udgaven gennemgik han om-

hyggeligt (med Variantudskrivning) alle de foreliggende Haandskrifter. Selv om Finnur Jónsson her fulgte tidligere Sagaudgiveres Fremgangsmaade og endnu ikke indlod sig paa en Vurdering af Haandskrifternes Værdi og Udskydelse af værdiløse Afskrifters-Afskrifter, kan han senere som moden Videnskabsmand give sig selv som Begynder den Anerkendelse, at Arbejdet »alt i alt ikke var saa daarligt gjort af en 2—3 Aars Student«. Trods denne Afstikker fra Eksamensforberedelsen afslutter Finnur Jónsson sine Universitetsstudier i Vinteren 1882/83, halvfemte Aar efter sin Studentereksamen (hans Regentid udløb nogle Maaneder før).

Endnu paa selve sin Eksamensdag fattede han den Beslutning at gaa i Gang med en Disputats, og Emnet maatte naturligt blive hans gamle Kærlighed Skjaldekvadene. Skolet som han nu var gennem sin Universitetsuddannelse, valgte han med sundt Blik den Opgave at foretage en kritisk Gennemgang af Skjaldekvadene efter Haandskrifterne, med Vide-reførelse af Konráð Gíslasons Forskninger og med Støtte i det metriske Hjælpemiddel, der var bragt til Veje navnlig med Eduard Sievers' Undersøgelser paa den gammelgermanske Metriks Omraade. Benyttelsen af de eksisterende Udgaver havde viist ham disses talrige Fejl. En tilsvarende Behandling af Skíðaríma udarbejdede han allerede i Foraaret 1883 (trykt i Arkiv f. nord. Fil. II: 136 ff.), og i Efteraaret 1884 erhvervede han sig Doktorgraden paa Afhandlingen »Kritiske Studier over en Del af de ældre norske og islandske Skjaldekvad«. I 1883 havde han tillige besørget en Udgave af Svarfðelasaga, der kom i Bd. III af Íslenzkar fornsögur; en Afhandling om samme Saga fremkom i Aarbøger f. nord. Oldkyndighed (1884).

Da Professor Gíslason ved denne Tid trak sig tilbage fra sin Universitetsgerning — han var nær de 80 — be-

gyndte Finnur Jónsson i Foraarssemestret 1885 at holde Forelæsninger som Privatdocent. Efter Gíslasons endelige Afsked i 1886 ønskede Wimmer Finnur Jónsson ansat som Docent; med nogen Forhaling paa Grund af Kultusminister Scavenius' Misfornøjelse med nogle politiske Artikler, som Finnur Jónsson i de bevægede Aar havde skrevet til islandske Blade, kom saa Universitetsansættelsen i Juni 1887 (som midlertidig Docent).

Forinden havde Finnur Jónsson føjet nye Led til sin videnskabelige Produktion, saaledes en Udgave af 1. og 2. grammatiske Afhandling i Snorres Edda (i Samarbejde med Verner Dahlerup; udgivet 1884—86 af Samfund til Udgivelse af gammel nordisk Litteratur), af Egils Saga (udgivet sammesteds 1886—88), en paa Latin skreven Kommentar til Snorres Edda (som Afslutning paa Jón Sigurðssons Udgivelse af Edda'en i den store Arnamagnæanske Udgave; færdigtrykt 1887); desuden Afhandlinger om Skjaldepoesien og de ældste Skjalde m. m. (Arkiv f. nord. filol. VI, Aarbøger f. nord. Oldk. 1886, Opuscula philologica udg. af Philol.-hist. Samf. 1887 o. fl.).

Under Docent-Virksomheden fulgte videre Arbejde med oldnordiske Tekster: en Haandudgave af den ældre Edda fremkom i den i Tyskland udgivne Serie af Altnordische Texte, som Eddalieder I—II, 1888—90; Íslendingabók 1887; Codex Regius af den ældre Edda udgav han (i Forening med Wimmer) 1891 (fototypisk Udgave), Hauksbók 1892—94 (sammen med Eiríkur Jónsson); en Haandudgave af Skjaldekvadene, Carmina norrœna, 1893; den store Heimskringla-Udgave (med Vers-Kommentar) 1893 ff.; Egils saga (med fyldig Indledning og Kommentar) 1894, i Gering & Mogk's Sagabibliothek; desuden en Del mindre Udgivelsesarbejder samt Afhandlinger om Eddadigte, Skjaldekvad m. m.

i forskellige Tidsskrifter. Men en Hovedopgave blev i denne Periode Udarbejdelsen af en Litteraturhistorie over den gamle norske og islandske Litteratur. Allerede i sin første Sommer som Docent forfattede Finnur Jónsson en Oversigt, holdt som Forelæsninger i de følgende to Semestre; men det stod ham klart, at trods ældre Behandlinger ved P. E. Müller, R. Keyser, N. M. Petersen, K. Maurer, C. Rosenberg (Nordboernes Aandsliv, 1878—85) o. fl. eksisterede endnu ikke en udtømmende, paa Gennemgang af hele Stoffet hvilende norsk-islandsk Litteraturhistorie. Finnur Jónsson begyndte nu, med et saadant Værk for Øje, at læse hele Litteraturen igennem, optegne hvad denne selv indeholdt af Oplysninger om de enkelte Værker og Forfattere og Litteraturens Forhold i gammel Tid; saa fulgte indgaaende Undersøgelse af de enkelte Kvad- eller Saga-Tekster, ikke mindst deres Haandskrift-Grundlag, og derefter udarbejdedes den udførlige Fremstilling, der udkom i 3 (store) Bind (1894—1902; ny revideret Udgave 1920—24). Dette mægtige Værk maatte straks komme til at staa som en overmaade nyttig Haandbog for Fagets Dyrkere i og uden for Norden. Nøgtternhed, Grundighed i Kendskab til den gamle Litteratur og andre Forfatters Behandling heraf, sikker sproglig Tekstforstaaelse var de fremtrædende Egenskaber, som Arbejdet vidnede om. En æstetisk Vurdering af Digtningen eller en Skildring af hele det gamle Nordens Kultur og Aandsliv med Litteraturen set som Led heraf laa derimod uden for Forf.s Plan — til Dels ogsaa hans Evner. Sligt overlod han til andre: Sophus Bugge, C. Rosenberg, Axel Olrik, Vilh. Grønbech o. fl. Nuancerne, Perspektivet, Relativiteten havde han ingen udviklet Sans for. Litteraturhistorien er et Hovedværk i Jónssons Forfatterskab. Den fik af den nordiske Filologis Høvding Sophus Bugge den Ros, at den er »den grundigste og lære-

rigeste hidtil udgivne sammenhængende Fremstilling af den gamle Digtning Historie«, og at »denne Fremstilling er holdt klar, rolig og besindig; den nøgterne og dog varme Opfatning fremgaar overalt af egne Undersøgelser, og velgjørende virker den Kjærlighed til Stoffet, af hvilken Fremstillingen helt igjennem er beaandet« (Bugge Ældste Skjalde-digt. S. 7).

Ogsaa paa anden Maade øgedes i Halvfemserne Finnur Jónssons videnskabelige Fortjenester og Anseelse, nemlig ved den med blanke Vaaben førte Strid med Sophus Bugge, om fremmed (irsk) Indflydelse paa den nordiske Mytologi og — i Forbindelse dermed — om de tidligste Skjaldekvads Alder. Umaadelig Opsigt havde Bugge i filologiske Kredse vakt med sine »Studier over de nordiske Gude- og Heltesagns Oprindelse« (1881 ff.), hvor han paa voldsom Maade brød med den gældende Opfattelse af den gamle Mytologi som et genuint nordisk (germansk) Kulturprodukt. Bugge hævdede, at største Delen af Eddamyterne er Omformninger af middelalderligt-kristelige Legender og klassisk-hedensk Sagnstof, hjembragt gennem Vikingetogene imod Vest (Irland), og at Mytologien i den litterært overleverede Form kun i ringe Grad har været Folkets Eje, at den er en litterær Kunstmytologi fra Hedenskabets sidste Dage. De sagligt vægtigste og i Formen værdigste af Tidens Indlæg imod Sophus Bugges Teorier skyldes Finnur Jónsson. Paa Filologmødet i Kbh. 1892 holdt han et Foredrag »Vikingetiden og gamle nordiske Mytologi« (Forhandl. 4. nord. Filologmøde. 1893. S. 139 ff.), hvori han fremdrog mytologisk Stoffra de ældste Skjaldedigte og derefter hævdede, at de nye mytologiske Teorier ikke kunde forenes med Forekomsten af disse Skjaldedigtsforestillinger, med mindre det bevistes, at de ældste Skjaldekvad var uægte o: fra det 10. Aarh. eller endnu

senere. Angrebet her satte ind paa et væsentlig Punkt, hvad Sophus Bugge ogsaa selv erkendte. I sit Svar (Bidrag til den ældste Skjaldedigtningens Historie, 1895) yder Bugge sin yngre Modstander megen Ære: den »udmærkede og højt fortjente Kender og Fremstiller af den islandske Litteraturs Historie« er den, der »klarest og udførligst« har forsvaret den ældre Opfattelse; men Bugge fastholder dog sit Standpunkt og bestrider den islandske Traditions Paalidelighed m. H. t. den ældste Skjaldepoesis Alder. Finnur Jónssons Svar herpaa kom i Aarb. f. nord. Oldk. 1896: De ældste Skjalde og deres Kvad, en Afhandling, som Wimmer over for dens Forf. betegnede som »det bedste, han havde skrevet«. Hvad disse Punkter i Striden angaar: de ældste Kvads Ægthed og deres Vidnesbyrd med Hensyn til den gamle Mytologi, maa man sikkert sige, at Eftertiden har sluttet sig til Jónssons Standpunkt. Saaledes siger f. Eks. Erik Noreen i »Den norsk-islandska poesien« (1926): »Det har varit en hyperkritisk period, då man mistrodde traditionen i hög grad och då allt möjligt förklarades oäkta och ohistoriskt . . . Det är i ögonen fallande att en bestämd vändning härvidlag har ägt rum på de senare åren: man litar nu åter mycket mer på traditionen. Som dennas väktare har Finnur Jónsson alltid visat sig«. Og Bugges Landsmand Hj. Falk finder, at »den rige Mytedannelse, hvis (o: hvoraf kun) Rester er komne (o: overleverede) til os, det fastbyggede og forbenede mytologiske Digtersprog kan umulig være udviklet i Løbet af det Aarhundrede, som Bugge levned dertil«. Nutidens Forskere er da vistnok enige om, at Bugge paa væsentlige Punkter havde Uret, idet han førtes for vidt af sin mægtige Fantasi, af sin paa vidtspændende Viden hvilende frodige Kombinationsevne. Skæbnen lod endogsaa efter Bugges Død »Stenene raabe« imod ham; nyere norske Runefund (Eggjum-Stenen

1917, ogsaa Setre-Kammen 1932) har viist os, at der allerede i det 6.—7. Aarh. fandtes særlige unge nordiske Sprogformer, som man hidtil havde troet først optraadte i det 8. eller 9. Aarh., specielt at den saakaldte urnordiske Synkope — der medførte en gennemgribende Omformning af Sproget ved Bortkastelse af tryksvage Vokaler — maa dateres et Par Aarhundreder tidligere end hidtil antaget (jf. f. Eks. Noreens *Altisl. Gram.* 3. Udg. (1903) § 145 b, sammenholdt samme *Bogs* 4. Udg. (1923) § 153).

Som velfortjent Løn for denne dygtige og betydningsfulde Virksomhed i Halvfemserne bragte Aaret 1898 Finnur Jónsson Stillingen som Professor extraordinarius og Optagelsen i Videnskabernes Selskab. Om denne sidste siger Finnur Jónsson selv i sine autobiografiske Optegnelser, at den var en af de største Æresbevisninger, der nogensinde ydedes ham: »Det var en ære og anerkendelse, jeg ikke havde kunnet drømme om. Så højt tænkte jeg aldrig. Jeg har befundet mig overmåde vel i dette selskab, hvor alt er så frit og bramfrit og dog så fornemt. Jeg har aldrig forsømt et møde der, undtagen når det var uundgåeligt; jeg har givet meddelelser eller holdt mindetaler dér næsten hvert år«. En Glæde for ham var det at modtage Klasseformandsstillingen i Selskabet i 1933.

I de følgende tre Decennier fortsatte Finnur Jónsson sin utrolig flittige Virksomhed som Udgiver af oldnordiske Tekster, især for Samfund til Udgivelse af gammel nordisk Litteratur (hvis Sekretær han var fra 1919), Oldskriftselskabet (hvor han i 1924 blev Vicepræsident) og det Arnarmagnæanske Legat (*Landnámabók* og *Snorra Edda* 1900, *Fagrskinna* 1902—03, *Gísla saga* 1903, *Hrólfs saga kraka* 1904, *Rímnasafn* (med *Ordbog*) 1905—28, *Njála* 1908, *Gunnlaugssaga* 1916, *Kongespejlet* 1920—21, en kommenteret Ud-

gave af Eddadigtene 1932 m. m.). I Tidsskrifter og Videnskabernes Selskabs Skrifter skrev han talrige Afhandlinger af litteraturhistorisk, tekstkritisk, grammatisk, leksikalsk, runologisk, mytologisk Art, endvidere Artikler til Konversationsleksika, Tidsskrifter, Dagblade osv. Inden for denne kolossale Produktion er der Grund til særligt at omtale et Par enkelte Arbejder.

Den store Litteraturhistorie havde for en Tid tvunget Finnur Jónsson bort fra hans Yndlingsemne: Skjaldekvadene. Heimskringla-Udgavens sidste Bind med Verstolkninjerne førte ham nu tilbage hertil, og han fattede Planen til en fuldstændig Udgave af alle Skjaldekvad lige ned til 1400. Med Forstaaelse af disse Teksters særlige Tydningsvanskeligheder lagde han den i sand videnskabelig Aand formede Plan at give saavel Haandskrifternes uændrede Tekst (i en Afdeling A) som en Tydning heraf i en rettet Tekst (med dansk Parafrase) (Afdeling B). Planen indsendtes til og godkendtes af den Arnamagnæanske Kommission, og Carmina scaldica udkom i fire store Bind 1912—15. Hertil sluttede sig som en Ordbog (tillige omfattende Eddasproget) hans Omarbejdelse af Sveinbjörn Egilssons Lexicon Poëticum; dette Arbejde, der pietetsfuldt bevarede den gamle Forfatters Navn paa Titelbladet, selv om man — som det beskedent hedder i Fortalen — maaske kunde sige, at det var blevet et helt nyt Værk, udgaves for Oldskriftselskabet (paa Carlsbergfondets Bekostning) 1913—16 (ny Udgave 1931).

I disse to Værker havde Finnur Jónsson nedlagt sin enestaaende Viden paa det gamle digteriske Sprogs Omraade og med sine særlige islandske Forudsætninger for at forstaa de gamle dunkle Tekster givet Samtid og Eftertid et Arbejdsgrundlag af overordentlig Værdi, et Redskab tjenligt til at føre Forskningen videre, end Værkets Ophavsmand

selv var naaet, derfor tillige et Vaaben i Hænderne paa eventuelle Modstandere af hans Tolkningsform. Naar det gælder Tekster af en saa mærkelig Art som Skjaldekvadene — hvor mangelfuld Overlevering, vidtdreven digterisk Frihed og en højt udviklet, efterhaanden meget kunstlet Stilform virker sammen til Frembringelse af Gaader og Snarer for en Forsker — maa Muligheden for ret divergerende Tydninger og Tydningsprincipper være særlig stor. De følgende Aar viste da ogsaa, at det Redskab, der kun burde bruges til Fremme af Forskningen, tillige vendtes som et saarende Vaaben imod den, der havde frembragt det.

I Mængden af de omtalte Afhandlinger har en enkelt Krav paa særlig Omtale, nemlig den i Videnskabernes Selskabs Meddelelser udgivne: Norsk-islandske Kultur- og Sprogforhold i 9. og 10. Aarhundrede (1921). Ogsaa denne Bog vejer tungt ved sin modne Viden og Indsigt, knap og stofrig som den er. En Række af de gamle Spørgsmaal — de ældste Skjaldekvads Sprogform, Runeindskrifternes Oplysninger om tidlige nordiske Sprogudviklinger, Fremmedindflydelsen m. m. — tages her op til afklaret Undersøgelse.

En Arbejdets Mand som Finnur Jónsson maatte naturligt have sin daglige Plads ved sit Arbejdsbord hjemme eller paa Bibliotekerne. Til Rejser blev der mindre Tid. Et kort Besøg ved tyske Universiteter Sommeren 1891 havde nærmest et universitets-pædagogisk Formaal. Betydningsfuldere blev nogle — i Regelen dog korte — Rejser til Norge, hvor han ønskede at se de vigtigste af de i den gamle Digting omtalte Lokalteter og faa Realitetsgrundlag for kulturhistorisk Forstaaelse. »Wilst du den Dichter recht verstehn, muss du im Dichters Lande gehn« citerede han i en Polemik med Björn Magnússon Ólsen. Til sin Fødeø gjorde

Finnur Jónsson ikke særlig mange Rejser — han stod som Faderen ikke i noget Vikinge-Venskab med Havet. Først efter 20 Aars Københavns-Ophold gæstede han Island, gentog derefter nogle Gange Besøget, bl. a. i Aaret 1900 (paa Studenterturen) og i nogle af de følgende Somre. Af særlig Art var Rejserne i Somrene 1907—09, da Finnur Jónsson sammen med Daniel Bruun foretog arkæologiske Undersøgelser paa Island (med Understøttelse af Carlsbergfondet), hvor navnlig Udgravningen af Hofstaðir-Hovet ved Mývatn og af den hedenske Gravplads ved Dalvík gav rigt Udbytte (Beretninger i Videnskabernes Selskabs Oversigter og i Aarbøger f. nord. Oldk. 1908). Rideturene gennem Landet, over Elve og Jøkler, var ham en Lyst. Men ogsaa i Danmark fulgte han Forholdene paa Island med varm Interesse og greb flere Gange aktivt ind i islandsk Politik. Politisk Taktiker af Betydning var han dog ikke.

Hans Interesse var hans Videnskab. Den tjente han ærligt og tro og med en Energi, der søger sin Lige. Et omtrent komplet oldnordisk Bibliotek er Resultatet af hans Virksomhed. Et Liv i flittig Sysse — under et næsten militærisk Arbejdstempo — og med en gennem Aarene usvækket Kærlighed til det gamle Nordens Digtning og Kultur er Forudsætningen for dette monumentale Livsværk. Han stod i sine sidste Aar — efter Bugges, Wimmers og Adolf Norens Død — ved Siden af Axel Kock som en Hovedmand inden for nordisk Videnskab. Sine Evner og sin Betydning vurderede han med smuk, men ikke med falsk Beskedenhed. Og han bandt ikke sine Elever i strammende Baand. En af disse — Professor Nordal i Reykjavík — udtalte for et Par Aar siden under et Besøg her i København: »Skønt jeg lige fra mine første Arbejder har maattet stille mig i Op-

position til Finnur Jónsson, har jeg aldrig mærket nogen Misfornøjelse dermed fra hans Side — han har altid opmuntret mig og hjulpet mig i mit Arbejde.« En lang Livsgerning havde — inden for hans Omraade — givet ham en faglig Viden og Indsigt, der var god at søge til (70-Aarsdagen bragte ham et velfortjent stort Festskrift fra nordiske Fagfæller). Og som Menneske var han ren og enkel og trofast af Karakter, til at lide paa, en Mand uden Rænker, en Hædersmand, der stod støt paa sine Ben. Han var — som Poul Møller efter Kamma Rahbeks Udtryk — god at have under Armen i Blæst. Og han tørrede ikke ind, den gamle Professor, mellem sine Bøger og Haandskrifter. Trods en vis Bryskhed i Væsen besad han en menneskelig Varme, der med Aarene ytrede sig mere aabenlyst. Hans Raskhed og sunde Menneskelighed forlod ham ikke, før hans Arbejdsdag med eet var til Ende. En lykkelig Mand i sit Arbejde var han sikkert. Han kom ikke til at erfare sin Landsmand Egil Skallagrimssons bitre Skæbne at stavre langs Husvæggen i skrøbelig Alderdom.

Ved Videnskabernes Selskabs sidste Møde før hans Død var han her til Stede, rask og livlig som sædvanlig, og den sidste Dag før Paaskeferien havde han som ellers siddet med sit Arbejde i den Arnamagnæanske Samling, lagde ved Bortgangen ikke sine Sager til Side — de kunde ligge rede til fortsat Brug efter Ferien. Langfredag Aften døde han.

Tre Fjerdedele af sit Liv har Finnur Jónsson tilbragt her i Landet. Her fik han sit Hjem, og det danske Sprog blev hans andet Modersmaal. Men den fjerne Fødeø, dens Sprog og Kultur og nationale Liv, viede han sine Evner og sin Kærlighed. Han var Island og Danmark en god Søn.

Hans Karakters Ulastelighed vil mindes af alle, der

kendte ham. Hans Betydning inden for Videnskaben vil erfares af dem, der følger hans Spor, og agtes af dem, der tjener Videnskaben med en lignende Ærlighed som han.

Ære være hans Minde!

(Bibliografi ved Finn Sigmundsson i »Skirnir« CVIII (1934), 199—208).
